

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับจำนวนผู้ถือหุ้นในการจดทะเบียนแปรสภาพ
บริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด
พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้มีหนังสือ ที่ พณ ๐๖๐๖/๒๕๔๗ ลง
วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมทะเบียนการค้ามี
ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาสถานะทางกฎหมายของบริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย)
จำกัด (มหาชน) ซึ่งเดิมมีสถานะเป็นบริษัทเอกชน (กล่าวคือ บริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์) แต่ต่อมาได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติ
บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยขณะจดทะเบียนแปรสภาพนั้น บริษัทามีผู้ถือหุ้นเพียง ๗
ราย จึงมีปัญหาตามพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า

(๑) ในการขอจดทะเบียนแปรสภาพจากบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชน จำกัด
นั้น บริษัทเอกชนจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปก่อนหรือไม่ และ

(๒) หากปรากฏว่านายทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัดได้รับจดทะเบียนแปรสภาพ
ไปแล้วโดยที่บริษัทเอกชนมีจำนวนผู้ถือหุ้นไม่ถึง ๑๕ คนในขณะรับจดทะเบียนนายทะเบียน
จะต้องสั่งให้บริษัทแก้ไขหรือปฏิบัติเพื่อให้มีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป หรือไม่

กรมทะเบียนการค้าจำเป็นต้องพิจารณาข้อกฎหมายดังกล่าวเพื่อจะได้ยึดถือเป็น
แนวทางในการปฏิบัติราชการต่อไป นอกจากนี้ กรมทะเบียนการค้าจะได้แจ้งให้สำนัก
นายกรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับข้อร้องเรียนของกลุ่มผู้ค้าน้ำมัน(ไทย) ที่
ร้องเรียนผ่านมายังประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ (นายโสภณ เพชรสว่าง)ว่า บริษัทเอสโซ่
(ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มีสถานะทางกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน
จำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากเป็นบริษัทที่แปรสภาพมาเป็นบริษัทมหาชนจำกัดโดยมีผู้ถือหุ้นไม่ถึง
๑๕ คนจึงขอให้ทางราชการงดการติดต่อซื้อขายกับบริษัทเอสโซ่ฯ จนกว่าจะได้จดทะเบียนเป็น
บริษัทมหาชนจำกัดโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

ในการพิจารณาข้อกฎหมายข้างต้น กรมทะเบียนการค้ามีความเห็นแตกต่างกัน
เป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายแรก เห็นว่า การขอจดทะเบียนแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชน
จำกัด บริษัทเอกชนไม่จำเป็นต้องมีผู้ถือหุ้นจำนวนตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปเสียก่อน และนายทะเบียน
ไม่ต้องสั่งให้บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นไม่ถึง ๑๕ คนในขณะจดทะเบียนแปรสภาพนั้น แก้ไขหรือปฏิบัติ
เพื่อให้บริษัทมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับบทบัญญัติใน
กฎหมายเดิม(กล่าวคือ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๒๑)แล้ว พระราชบัญญัติ
บริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้กำหนดให้จำนวนผู้ถือหุ้นเป็นองค์ประกอบสำคัญของการ

เป็นบริษัทมหาชนจำกัด อีกต่อไป องค์ประกอบของการเป็นบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ คือการมีความประสงค์จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนเท่านั้นและสิ่งที่เป็นเงื่อนไขในการแปรสภาพจากบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดนั้นคือมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้นในการแปรสภาพ บทบัญญัติมาตรา ๑๕๕ (๒)^๑ ที่ให้สิทธิผู้ถือหุ้นร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้เลิกบริษัทมหาชนจำกัด หากมีผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง ๑๕ คน และบทบัญญัติมาตรา ๑๘๙^๒ ที่ให้อำนาจนายทะเบียนสั่งให้บริษัทมหาชนจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง ๑๕ คน แก้ไขให้ถูกต้องได้นั้น หากใช้เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับกรณีการแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดไม่ หากแต่ใช้บังคับกับกรณีที่เริ่มจัดตั้งบริษัทเป็นบริษัทมหาชนจำกัดตั้งแต่แรก

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ในการขอจดทะเบียนแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทเอกชนต้องมีผู้ถือหุ้นจำนวนถึง ๑๕ คนขึ้นไปเสียก่อนและนายทะเบียนต้องสั่งให้บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นไม่ถึง ๑๕ คนในขณะจดทะเบียนแปรสภาพแก้ไขหรือปฏิบัติเพื่อให้บริษัทมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติทั้งหมดของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ แล้ว จำนวนผู้ถือหุ้น ๑๕ คนเป็นสาระสำคัญของการเป็นบริษัทมหาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบัญญัติมาตราดังต่อไปนี้ คือ มาตรา ๑๖^๓ ที่กำหนดให้บุคคลธรรมดาตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปรวมตัวกันเป็นผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชน และมาตรา ๒๐(๑)^๔ ที่กำหนดให้ผู้เริ่มจัดตั้งต้องหาคนแทนที่ผู้เริ่มจัดตั้งที่ตายหรือถอนตัวก่อนประชุมจัดตั้งบริษัทหากผู้เริ่มจัดตั้งที่เหลืออยู่มีจำนวนไม่ถึง ๑๕ คน ทั้งนี้ การแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดเป็นกระบวนการเปลี่ยนสถานะไปสู่บริษัทมหาชนโดยไม่ต้องย้อนขึ้นตอนไปเริ่มจัดตั้งใหม่ แต่ไม่ว่าจะเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่เริ่มจัดตั้งตั้งแต่แรก หรือที่จัดตั้งโดยการแปรสภาพมาจาก

^๑ มาตรา ๑๕๕ ผู้ถือหุ้นซึ่งมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจะร้องขอให้ศาลสั่งเลิกบริษัทก็ได้ เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑ล๑

๑ล๑

(๒) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

๑ล๑

๑ล๑

เมื่อมีการร้องขอให้ศาลสั่งในกรณีตาม (๑) หรือ (๒) ศาลจะสั่งให้บริษัทแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินหกเดือนแทนการสั่งเลิกบริษัทก็ได้

^๒ มาตรา ๑๘๙ เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนว่ามีกรณีตามมาตรา ๑๕๕ (๑) หรือ (๒) เกิดขึ้นกับบริษัทใด ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

^๓ มาตรา ๑๖ บุคคลธรรมดาตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปจะเริ่มจัดตั้งบริษัทได้ โดยจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิและปฏิบัติการอย่างอื่นตามพระราชบัญญัตินี้

^๔ มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนใดตาย หรือถอนตัวก่อนประชุมจัดตั้งบริษัทเสร็จสิ้น และผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทที่เหลือประสงค์จะดำเนินการต่อไป ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) หากคนแทนที่ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทตายหรือถอนตัว เว้นแต่ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทที่เหลือซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ ได้ตกลงกันไม่หาคนแทนที่

๑ล๑

๑ล๑

บริษัทเอกชนหรือโดยการควบบริษัทก็ตาม ก็จะต้องมีลักษณะทั่วไปที่เหมือนกันซึ่งรวมถึงการมีผู้ถือหุ้นจำนวนตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปด้วย นอกจากนี้ มาตรา ๑๘๐^๕ บัญญัติให้การแปรสภาพต้องทำโดยมติพิเศษของการประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งมาตรา ๑๘๑(๕)^๖ กำหนดว่า ในการประชุมดังกล่าวจะต้องมีการพิจารณา “เรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นในการแปรสภาพ” ด้วย ข้อกำหนดเกี่ยวกับจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คน ก็เป็น “เรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นในการแปรสภาพ” ตามนัยมาตรานี้ด้วย อีกประการหนึ่ง หากจะถือว่าบริษัทเอกชนที่จะแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดไม่จำเป็นต้องมีผู้ถือหุ้นจำนวนตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปแล้ว ก็จะก่อให้เกิดผลที่ไม่ชอบด้วยการบังคับใช้กฎหมาย เพราะ (๑) บทบัญญัติมาตรา ๑๕๕(๒)^๗ ให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นร้องขอต่อศาลสั่งให้เลิกบริษัทได้หากบริษัทมีจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง ๑๕ คน ทั้งยังให้อำนาจนายทะเบียนสั่งแก้ไขเรื่องการมีผู้ถือหุ้นไม่ครบจำนวนดังกล่าวด้วย และ (๒) บริษัทเอกชนที่มีจำนวนผู้ถือหุ้นน้อยกว่า ๗ คน ซึ่งเป็นข้อบกพร่องที่ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๓๗^๘ ก็สามารถหลบหลีกข้อกำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวเพียงโดยวิธีการขอแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ดังนั้น บริษัทเอกชนที่จะขอแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดได้นั้นจะต้องมีผู้ถือหุ้นจำนวนตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปเสียก่อน และหากมีผู้ถือหุ้นไม่ครบจำนวนดังกล่าวในขณะจดทะเบียน นายทะเบียนต้องใช้อำนาจสั่งให้บริษัทแก้ไขเพื่อให้มีผู้ถือหุ้นจำนวนตั้งแต่ ๑๕ คนตามมาตรา ๑๘๙^๙ เนื่องจากอำนาจตามมาตรานี้มีใช้อำนาจดุลพินิจ หากแต่เป็นบทบัญญัติบังคับให้ต้องมีคำสั่งดังกล่าว

^๕ มาตรา ๑๘๐ บริษัทเอกชนอาจแปรสภาพเป็นบริษัทได้เมื่อมีมติพิเศษตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้กระทำได้

^๖ มาตรา ๑๘๑ ในการประชุมผู้ถือหุ้นตามมาตรา ๑๘๐ หากที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้แปรสภาพเป็นบริษัทตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการต้องจัดให้มีการพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทเอกชนที่จำเป็นต้องแก้ไข ทั้งนี้ จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมของบริษัทเอกชนภายหลังการแปรสภาพแล้วด้วยก็ได้

(๒) ข้อบังคับของบริษัท

(๓) เลือกตั้งกรรมการ

(๔) เลือกตั้งผู้สอบบัญชีบริษัท

(๕) เรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นในการแปรสภาพ

ในการพิจารณาเรื่องตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับบริษัทว่าด้วยการนั้น ๆ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๘ มาตรา ๑๒๓๗ นอกจากนี้ ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

๑.ล๑

๑.ล๑

(๔) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

๑.ล๑

๑.ล๑

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

กรมทะเบียนการค้าเห็นว่า ปัญหาข้างต้นเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ จึงส่งเรื่องมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาโปรดพิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑ และกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหาข้อหาหรือทั้งสองประเด็นดังกล่าวข้างต้นโดยได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมทะเบียนการค้า) แล้วและมีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ที่หาหรือว่า ในการขอจดทะเบียนแปรสภาพจากบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ บริษัทเอกชนที่ประสงค์จะจดทะเบียนแปรสภาพจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คน ขึ้นไปเสียก่อนหรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑ และกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) เห็นว่า ในการจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทเอกชนที่ประสงค์จะแปรสภาพไม่จำเป็นต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปเสียก่อน เนื่องจากตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ บทบัญญัติในหมวด ๑๕ ว่าด้วยการแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชน มิได้บัญญัติเกี่ยวกับจำนวนผู้ถือหุ้นไว้ มาตรา ๑๘๐^{๙๐} และมาตรา ๑๘๑^{๙๑} เพียงแต่กำหนดให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ประสงค์จะแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนต้องลงมติพิเศษตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้แปรสภาพได้และพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘๑ เท่านั้น มาตราอื่น ๆ ในหมวดนี้ก็มีได้กล่าวถึงจำนวนผู้ถือหุ้นไว้แต่อย่างใด จึงแสดงว่ากฎหมายไม่ประสงค์ให้จำนวนผู้ถือหุ้นเป็นสาระสำคัญหรือเงื่อนไขของการแปรสภาพจากบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชน และแม้มาตรา ๑๕๕ (๒)^{๙๒} ให้สิทธิผู้ถือหุ้นร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้เลิกบริษัทมหาชนได้หากปรากฏว่าจำนวนผู้ถือหุ้นของบริษัทนั้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสิบห้าคน บทบัญญัติมาตรานี้ก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับกรณีการแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนได้ เพราะเป็นบทบัญญัติที่อยู่คนละหมวดกัน โดยเป็นบทบัญญัติในหมวด ๑๓ ว่าด้วยการเลิกบริษัท มิใช่หมวด ๑๕ ที่ว่าด้วยการแปรสภาพ การนำเอาบทบัญญัติที่บัญญัติไว้ในหมวดหนึ่ง ๆ ของกฎหมายใดมาใช้บังคับกับเรื่องหรือกรณีที่กฎหมายฉบับเดียวกันบัญญัติไว้ในอีกหมวดหนึ่งนั้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่กฎหมายนั้นจะบัญญัติอย่างชัดแจ้งให้นำเอาบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับด้วย

อนึ่ง เมื่อนำพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับที่ใช้บังคับอยู่ก่อนที่จะถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ มาพิจารณาประกอบด้วยแล้ว จะเห็นว่า ในกฎหมายเดิมนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๕^{๙๓} ในหมวด ๒ ว่า

^{๙๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕,ข้างต้น

^{๙๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖,ข้างต้น

^{๙๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑,ข้างต้น

^{๙๓} มาตรา ๑๕ บริษัทมหาชนจำกัด คือ บริษัทซึ่งมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่หนึ่งร้อยคนรวมทั้งนิติบุคคล (ถ้ามี) โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ

ด้วยการเริ่มจัดตั้งบริษัท ได้กำหนดให้บริษัทมหาชนต้องมีผู้ถือหุ้นจำนวนตั้งแต่ ๑๐๐ คนขึ้นไป และบทบัญญัติมาตรา ๑๑๙ (๑)^{๙๔} ในหมวด ๑๕ ว่าด้วยการแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชน ก็ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนด้วยว่าบริษัทเอกชนที่จะแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นตามที่กำหนดในมาตรา ๑๕ แต่ตามกฎหมายฉบับใหม่นั้น หากได้มีการบัญญัติในลักษณะที่ให้นำเอาข้อกำหนดใด ๆ ในเรื่องจำนวนผู้ถือหุ้นมาใช้บังคับกับการแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนไม่ นอกจากนี้ บทบัญญัติในหมวด ๒ ว่าด้วยการเริ่มจัดตั้งบริษัท ก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับจำนวนผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนไว้อย่างชัดเจน

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้ถือเอาจำนวนผู้ถือหุ้นมาเป็นสาระสำคัญของการแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนแต่อย่างใด สาระสำคัญของการเป็นบริษัทมหาชนอยู่ที่การมีความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนเท่านั้น

ส่วนประเด็นที่สอง ที่หาหรือว่า หากนายทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัดได้รับจดทะเบียนแปรสภาพบริษัทเอกชนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดไปแล้วโดยที่บริษัทเอกชนนั้นมีจำนวนผู้ถือหุ้นไม่ถึง ๑๕ คนในขณะที่ได้รับจดทะเบียน นายทะเบียนจะต้องสั่งให้บริษัทแก้ไขหรือปฏิบัติเพื่อให้มีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑ และกรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๓) เห็นว่า นายทะเบียนไม่ต้องมีคำสั่งดังกล่าวแต่อย่างใด เนื่องจากมาตรา ๑๔๙^{๙๕} ที่บัญญัติให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทแก้ไขหรือปฏิบัติเพื่อให้มีจำนวนผู้ถือหุ้นครบจำนวนขั้นต่ำดังกล่าว บัญญัติให้นายทะเบียนใช้อำนาจนี้ “เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนว่ามีกรณีตามมาตรา ๑๕๕ (๑) หรือ (๒) เกิดขึ้นกับบริษัท” เท่านั้น ทั้งนี้ มาตรา ๑๕๕ (๒) เป็นกรณีที่ “จำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสิบห้าคน”^{๙๖} (๑๖) คำว่า “ลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสิบห้าคน” ย่อมมีความหมายตามตัวอักษรชัดเจนในตัวเองว่า หมายถึงกรณีที่บริษัทมหาชนมีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ ๑๕ คนตั้งแต่แรกอยู่แล้ว แต่ต่อมาจำนวนผู้ถือหุ้นกลับลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึง ๑๕ คน การใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔๙ ประกอบมาตรา ๑๕๕ (๒) จึงไม่ครอบคลุมไปถึงกรณีที่บริษัทมหาชนมีจำนวนผู้ถือหุ้นไม่ครบ ๑๕ คนตั้งแต่ต้น การแปลความให้หมายถึงกรณีหลังด้วย จะเป็นการแปลความในลักษณะที่เกินเลยไปจาก ความหมายตามตัวอักษรที่มีความหมายชัดเจนอยู่แล้ว จึงไม่สามารถกระทำได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๙๔} มาตรา ๑๙๙ บริษัทเอกชนอาจแปรสภาพเป็นบริษัทได้เมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) มีลักษณะตามมาตรา ๑๕ และมาตรา ๖๓

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๙๕} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๙๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

เมื่อบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดโทษทางอาญาไว้ในมาตรา ๑๙๑^{๑๗} แล้ว ก็ยังต้องตีความโดยเคร่งครัด

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน
(นายอักษราทร จุฬารัตน)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๕๑

^{๑๗}(๑๗) มาตรา ๑๙๑ บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ... หรือมาตรา ๑๘๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท